מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר ולהשתמש בארבעת כלי הקריאה החכמה: מש״ה, תעודת זהות, מילות קישור ורעיון מרכזי
- לתרגל קריאה מודעת בשלושה שלבים - לפני, תוך כדי ואחרי
- לפתח הרגל של עצירה, בדיקה וניחוש מודע בזמן קריאת טקסט
- להתאמן בקריאת שאלות בעיון לפני מתן תשובה

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א׳ – פרק 1 • תעודת זהות של טקסט – מכירים את החלקים

- 1 – ג (מהי הכותרת של הטקסט)
- 2 – א (היכן הטקסט התפרסם)
- 3 – ב (מי כתב את הטקסט)
- 4 – ה (למי מיועד הטקסט)
- 5 – ד (מתי פורסם הטקסט)

חלק ב׳ – פרק 1 • תעודת זהות של טקסט – מזהים בטקסטים קצרים

1. ג – מוען
2. ב – החבר שמקבל את המכתב
3. ב – ידיעה בעיתון
4. ב – לוח המודעות בכיתה
5. א – לשניהם יש מוען ונמען ברורים

חלק ג׳ – פרק 1 • תעודת זהות של טקסט – כותבים ומנתחים

1. כותרת: הזמנה למסיבת סיום שכבה. במה: הודעה בכיתה או קבוצת הורים. מוען: ועד הכיתה. נמען: תלמידי השכבה והוריהם. תאריך: תאריך המסיבה.
2. המוען הוא מי שכותב, הנמען הוא מי שמקבל; זה חשוב כדי להבין את מטרת הכתיבה והיחס בין הכותב לקורא.
3. כי ידיעה ישנה עלולה להיות לא מעודכנת או לא נכונה יותר.
4. בשניהם יש כותרת; בכרזה חשובה הבמה (היכן תלויה), במתכון חשוב המוען (מי הכין). בכרזה יש לרוב נמען רחב, במתכון הנמען הוא מי שמבשל.

חלק ד׳ – פרק 2 • לפני, תוך כדי ואחרי הקריאה – מכירים את שלושת השלבים

1. נכון – אלה שלושת שלבי הקריאה החכמה.
2. לא נכון – לפני הקריאה מציצים בכותרת, בתמונות ובכותרות המשנה.
3. נכון – זה בדיוק מה שעושים בשלב תוך כדי הקריאה.
4. נכון – בשלב אחרי מסכמים ובודקים את הניחוש.
5. לא נכון – ממלאים תעודת זהות בשלב לפני הקריאה.

חלק ה׳ – פרק 2 • לפני, תוך כדי ואחרי הקריאה – מתאימים פעולה לשלב

- 1 – ג (לפני הקריאה)
- 2 – ו (לפני הקריאה)
- 3 – ב (תוך כדי קריאה)
- 4 – ה (תוך כדי קריאה)
- 5 – ד (אחרי הקריאה)
- 6 – א (אחרי הקריאה)

חלק ו׳ – פרק 2 • לפני, תוך כדי ואחרי הקריאה – מתרגלים בעצמנו

1. שני ניחושים סבירים שקשורים לכותרת הטקסט.
2. מילה אחת וכלי פתרון מתאים (מילון/שורש/הקשר) עם הסבר קצר.
3. משפט סיכום קצר במילים של התלמיד/ה, והתייחסות לניחוש המקורי.

חלק ז׳ – פרק 3 • מש״ה: פותרים מילה חדשה – מכירים את מש״ה

1. א – מילון, שורש, הקשר
2. ב – שורש
3. ג – הקשר
4. א – בצורת הבסיס, בלי תוספות בהתחלה
5. ג – הקשר

חלק ח' – פרק 3 • מש"ה: פותרים מילה חדשה – מתרגלים עם דוגמאות

1. ע-ב-ר
2. עייפים מאוד
3. סיומות / אותיות שימוש
4. מילון
5. עבר

חלק ט' – פרק 3 • מש"ה: פותרים מילה חדשה – חושבים וכותבים

1. תשובה פתוחה: בחירת מילה והסבר מתאים לבחירת הכלי
2. משפט עם רמזים ברורים שעוזרים לנחש את פירוש המילה הקשה
3. אפשר לשלב בין הכלים; לא כל כלי מתאים לכל מילה; כשכלי אחד לא עוזר אפשר לנסות כלי אחר

חלק י' – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – זיהוי סוגים

1 – ד (וגם / בנוסף)
2 – ה (אבל / לעומת זאת)
3 – א (כי / בגלל)
4 – ב (לכן / לפיכך)
5 – ג (למשל / לדוגמה)

חלק י"א – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – נכון או לא נכון

1. לא נכון – "כי" מביאה סיבה, ו"לכן" מביאה תוצאה
2. נכון

חלק י"ב – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – מזהים בהקשר

1. ב – ניגוד
2. ג – תוצאה
3. א – זמן ורצף

חלק י"ג – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – משלימים את הפסקה

1. אבל
2. למשל

חלק י"ד – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – היכרות עם האסטרטגיה

1. א – כל הפרטים עומדים מתחתיו
2. א – שואלים מה הנושא
3. ב – בתחילת הפסקה או בסופה
4. א – הכותרת

חלק ט"ו – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – תרגול עם דוגמה

1. לא נכון – מנסחים את הרעיון המרכזי במילים שלנו, בקצרה וללא דוגמאות
2. לא נכון – פרט מעניין זוכרים, אבל הוא לא בהכרח העיקר שעליו עומד כל הטקסט
3. לא נכון – זה פרט בתוך הטקסט, לא הנושא הכללי של הקטע כולו
4. נכון – זו בדיקה שמופיעה כטיפ באסטרטגיה

חלק ט"ז – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – יישום וכתיבה

1. במילים
2. ירוק
3. צבים

חלק י"ז – פרק 6 • השאלה כטקסט ותרגול מסכם – זוכרים את הכלי

1. לא נכון – קוראים את השאלה לאט, ואם צריך - פעמיים, כולל המילים הקטנות
2. נכון – סימון מילות השאלה עוזר להבין מה בדיוק מבקשים מאיתנו
3. נכון – לפעמים השאלה כוללת רמזים כמו שם הסיפור או מספר הפסקה
4. לא נכון – בשלב האחרון חוזרים לשאלה ובודקים שעניתי על כל מה שסימנתי

חלק י"ח – פרק 6 • השאלה כטקסט ותרגול מסכם – מבינים את השלבים

1. ב – קוראים את השאלה כולה, לאט
2. ב – שלושה
3. ב – לסמן אותו כדי לזכור כמה פרטים צריך

חלק י"ט – פרק 6 • השאלה כטקסט ותרגול מסכם – מתרגלים זיהוי

1. טקסט
2. עניתי

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תשובה טובה מזכירה את שלושת הכלים: מילון, שורש, הקשר ונותנת דוגמה לכל אחד
- המשפט כולל נושא ומה נאמר עליו, בלי להעתיק משפט שלם מהטקסט ובלי פרט שולי
- התלמיד/ה מזהה נכון לפחות שלושה סוגי מילות קישור שונים ומסביר/ה את תפקידם

טיפים להפעלה:

- אפשר לעבוד על החוברת לאורך כמה שיעורים - פרק אחד או שניים בכל מפגש, עם חזרה קצרה בתחילת כל שיעור
- לתלמידים מתקשים אפשר להתמקד בפרק מש״ה ובתעודת הזהות בלבד, ולדלג על תרגילי מילות הקישור המורכבים יותר
- כדאי לשלב קריאה בקול רם של הדוגמאות לפני מילוי התרגילים, במיוחד בכיתות הנמוכות
- לתלמידים מתקדמים אפשר להוסיף אתגר: למצוא דוגמאות נוספות למילות קישור או לכתוב פסקה קצרה משלהם עם רעיון מרכזי

חוברת תרגול – קוראים חכם: אסטרטגיות קריאה

קוראים חכם – אסטרטגיות קריאה

יסודי · רגיל

תוכן החוברת

1. פרק 1 – תעודת זהות של טקסט
2. פרק 2 – לפני, תוך כדי ואחרי הקריאה
3. פרק 3 – מש״ה: פותרים מילה חדשה
4. פרק 4 – מילות קישור: תמרורים בטקסט
5. פרק 5 – רעיון מרכזי: מה העיקר?
6. פרק 6 – השאלה כטקסט ותרגול מסכם

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – קוראים חכם: אסטרטגיות קריאה

חוברת התלמיד/ה **רגיל**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת הזאת נתרגל יחד את כלי הקריאה החכמה - איך לפענח מילה קשה, איך לבדוק מי כתב את הטקסט, ואיך למצוא את העיקר. בכל פרק יש הסבר קצר ותרגילים. אפשר לעבוד לבד או בזוג, ולבדוק את התשובות בסוף.

1 חלק א' – פרק 1 • תעודת זהות של טקסט – מכירים את החלקים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. כותרת	___	**א.** היכן הטקסט התפרסם
2. במה	___	**ב.** מי כתב את הטקסט
3. מוען	___	**ג.** מהי הכותרת של הטקסט
4. נמען	___	**ד.** מתי פורסם הטקסט
5. תאריך	___	**ה.** למי מיועד הטקסט

2 חלק ב' – פרק 1 • תעודת זהות של טקסט – מזהים בטקסטים קצרים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה חלק בתעודת הזהות עונה על השאלה מי כתב את הטקסט?

א) כותרת ב) במה ג) מוען ד) נמען

2. במכתב שכתב ילד לחברו, מי יהיה ה'נמען'?

א) הילד שכתב ב) החבר שמקבל את המכתב ג) מקום הכתיבה ד) תאריך הכתיבה

3. באיזה סוג טקסט לרוב יש תאריך בולט בראש העמוד?

א) שיר ב) ידיעה בעיתון ג) סיפור קצר ד) מתכון

4. מודעה שתלויה על לוח המודעות בכיתה - מהי ה'במה' שלה?

א) מי שכתב את המודעה ב) לוח המודעות בכיתה ג) תאריך הפרסום ד) מי שקורא את המודעה

5. הזמנה ליום הולדת ומכתב אישי - במה הם דומים מבחינת תעודת הזהות שלהם?

א) לשניהם יש מוען ונמען ברורים ב) לשניהם אין כותרת ג) לשניהם אין תאריך

ד) שניהם מתפרסמים בעיתון

3 חלק ג' – פרק 1 • תעודת זהות של טקסט – כותבים ומנתחים

ענו בקצרה.

1. כתבו תעודת זהות קצרה להזמנה למסיבת סיום שכבה: כותרת, במה, מוען, נמען ותאריך.

2. בחרו מכתב שקיבלתם או דמיינו מכתב, וכתבו מי המוען ומי הנמען בו, ולמה חשוב לדעת את זה כשקוראים מכתב.

3. הסבירו במשפט אחד למה חשוב לבדוק את תאריך הפרסום לפני שמאמינים לידיעה.

4. השוו בין כרזה לבין מתכון: מה דומה ומה שונה בתעודת הזהות שלהם (לפחות שני הבדלים).

4 חלק ד' – פרק 2 • לפני, תוך כדי ואחרי הקריאה – מכירים את שלושת השלבים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	קורא חכם קורא את הטקסט בשלושה שלבים: לפני, תוך כדי ואחרי.	☐	☐
2	לפני הקריאה מסתכלים רק בסוף הטקסט ולא בכותרת.	☐	☐
3	תוך כדי קריאה עוצרים בסוף כל פסקה ושואלים מה למדתי כאן.	☐	☐
4	אחרי הקריאה בודקים אם הניחוש מלפני הקריאה התאים.	☐	☐
5	ממלאים תעודת זהות של הטקסט בשלב תוך כדי הקריאה.	☐	☐

5 חלק ה' – פרק 2 • לפני, תוך כדי ואחרי הקריאה – מתאימים פעולה לשלב

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מציצים בכותרת ובתמונות	____	**א.** אחרי הקריאה
2. שואלים מה אני כבר יודע על הנושא	____	**ב.** תוך כדי קריאה
3. מסמנים מילים קשות ופותרים אותן במש״ה	____	**ג.** לפני הקריאה
4. עוצרים בסוף כל פסקה ושואלים מה למדתי	____	**ד.** אחרי הקריאה
5. בודקים אם הניחוש שלי התאים	____	**ה.** תוך כדי קריאה
6. מסכמים במשפט אחד את הרעיון המרכזי	____	**ו.** לפני הקריאה

6 חלק ו׳ – פרק 2 • לפני, תוך כדי ואחרי הקריאה – מתרגלים בעצמנו

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו כותרת של טקסט שקראתם לאחרונה. כתבו שני ניחושים שעשיתם לפני הקריאה.

2. כתבו מילה קשה אחת שפגשתם תוך כדי קריאה, ואיך פתרתם אותה: מילון, שורש או הקשר.

3. אחרי קריאת טקסט, כתבו משפט המסכם את הרעיון המרכזי שלו, ובדקו אם הניחוש שלכם מלפני הקריאה התאים.

7 חלק ז׳ – פרק 3 • מש״ה: פותרים מילה חדשה – מכירים את מש״ה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מש״ה הוא ראשי תיבות של שלושה כלים לפענוח מילה חדשה. מה הם?

א) מילון, שורש, הקשר ב) משפט, שם, הברה ג) מילה, משמעות, הסבר ד) מספר, שורה, הברה

2. איזה כלי עוזר למצוא את אותיות השורש ולהיזכר במילים מאותה משפחה?

א) מילון ב) שורש ג) הקשר ד) תאריך

3. באיזה כלי קוראים את המשפט שלפני המילה הקשה ואחריה כדי לנחש את הפירוש?

א) מילון ב) שורש ג) הקשר ד) כותרת

4. כשמחפשים מילה במילון, באיזו צורה הכי נכון לחפש אותה?

א) בצורת הבסיס, בלי תוספות בהתחלה ב) עם ו׳ בהתחלה ג) תמיד ברבים

ד) באמצע המשפט בלבד

5. הבדיקה "אם מחליפים את המילה בניחוש - האם המשפט עדיין הגיוני?" שייכת לאיזה כלי?

א) מילון ב) שורש ג) הקשר ד) תעודת זהות

8 חלק ח׳ – פרק 3 • מש״ה: פותרים מילה חדשה – מתרגלים עם דוגמאות

השלימו את המילה החסרה.

1. במשפט ״מעבורת הגיעה לנמל״, השורש של המילה מעבורת הוא _____

2. במשפט על הליכה ארוכה ״רצינו רק לשכב ולנוח״ מופיעה המילה ״מותשים״. לפי ההקשר, פירוש המילה הוא _____

3. כדי למצוא את השורש של מילה, מורידים אותיות שימוש מההתחלה, וגם _____ מהסוף (כמו ־ת, ־ה, ־ים)

4. במשפט ״הרכזת ביקשה לְפַנות את הפסולת מהחוף״, הכלי המתאים לפענוח המילה ״לפנות״ הוא _____ , כי יש לה כמה פירושים ויש לבחור את המתאים

5. כדי לחפש פועל במילון, מחפשים אותו לפי צורת _____ (הוא) או לפי השורש

9 חלק ט׳ – פרק 3 • מש״ה: פותרים מילה חדשה – חושבים וכותבים

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו מילה קשה אחת מספר שאתם קוראים עכשיו, וכתבו: באיזה כלי (מילון, שורש או הקשר) הייתם משתמשים כדי להבין אותה? הסבירו למה.

2. כתבו משפט חדש משלכם עם מילה קשה אחת, והוסיפו בו רמזים שיעזרו לפענח אותה בעזרת כלי ה"הקשר".

3. הסבירו במילים שלכם: למה כדאי לדעת שלושה כלים שונים לפענוח מילה, ולא רק כלי אחד?

10 חלק י׳ – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – זיהוי סוגים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הוספה	____	**א.** כי / בגלל
2. ניגוד	____	**ב.** לכן / לפיכך
3. סיבה	____	**ג.** למשל / לדוגמה
4. תוצאה	____	**ד.** וגם / בנוסף
5. דוגמה	____	**ה.** אבל / לעומת זאת

11 חלק י"א – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	המילה "כי" מביאה אחריה תוצאה.	☐	☐
2	"לעומת זאת" היא מילת קישור של ניגוד.	☐	☐

12 חלק י"ב – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – מזהים בהקשר

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. המילה "למרות" מציינת תמרור של:

א) הוספה ב) ניגוד ג) סיבה ד) תוצאה

2. המילה "לפיכך" מציינת תמרור של:

א) דוגמה ב) זמן ורצף ג) תוצאה ד) סיכום

3. המילה "תחילה" מציינת תמרור של:

א) זמן ורצף ב) סיבה ג) ניגוד ד) דוגמה

13 חלק י"ג – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – משלימים את הפסקה

השלימו את המילה החסרה.

1. החוקרים חשבו שהצבים נעלמו, _____ אחרי שנתיים הם חזרו לנחל.

2. לכן מבקשים מכולם לשמור על הנחל נקי, _____ לא להשליך פסולת.

14 חלק י"ד – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – היכרות עם האסטרטגיה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. במה דומה הרעיון המרכזי למטרייה?

א) כל הפרטים עומדים מתחתיו ב) הוא תמיד המשפט הראשון ג) הוא תמיד מספר

ד) הוא שם הכותב

2. מהו הצעד הראשון במציאת הרעיון המרכזי?

א) שואלים מה הנושא ב) כותבים משפט ארוך ג) מחפשים מספרים ד) מעתיקים פסקה

3. איפה בדרך כלל אפשר למצוא את משפט המפתח בפסקה?

א) באמצע בלבד ב) בתחילת הפסקה או בסופה ג) רק בכותרת ד) רק בסוף הטקסט

4. מה עוזר לנו למצוא את הנושא של הטקסט?

א) הכותרת ב) מספר העמודים ג) גודל האותיות ד) צבע הדף

15 חלק ט"ו – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – תרגול עם דוגמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	אפשר לכתוב את הרעיון המרכזי על ידי העתקת משפט ארוך מהטקסט	☐	☐
2	פרט מעניין או מפתיע בטקסט הוא תמיד הרעיון המרכזי	☐	☐
3	בדוגמת המשפחה והשכנים, הנושא הוא עציצים על אדן חלון בלבד	☐	☐
4	אפשר לבדוק אם הרעיון המרכזי נכון על ידי שאלה: האם כל הפסקאות נכנסות מתחתיו כמו מתחת למטרייה	☐	☐

16 חלק ט"ז – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – יישום וכתיבה

השלימו את המילה החסרה.

1. מחברים נושא ומה נאמר עליו למשפט אחד _____ שלי, בלי דוגמאות

2. הרעיון המרכזי בקטע על המשפחה והשכנים: יוזמה קטנה הפכה את הבניין ל _____ וקירבה בין השכנים

3. בטקסט על צבי המים, משפט המפתח הוא: ניקוי הנחל החזיר אליו את ה _____

17 חלק י"ז – פרק 6 • השאלה כטקסט ותרגול מסכם – זוכרים את הכלי

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	קוראים חכמים קוראים את השאלה פעם אחת מהר ועוברים מיד לכתוב תשובה	☐	☐
2	כדאי להקיף ולסמן מילות שאלה כמו מדוע, הסבירו והשוו	☐	☐
3	השאלה עצמה יכולה לתת לנו מידע, למשל באיזו פסקה לחפש את התשובה	☐	☐
4	השלב האחרון בתהליך הוא לכתוב תשובה ולהגיש אותה בלי לבדוק שוב	☐	☐

18 חלק י"ח – פרק 6 • השאלה כטקסט ותרגול מסכם – מבינים את השלבים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו השלב הראשון כשניגשים לשאלה?

א) כותבים תשובה מהר ב) קוראים את השאלה כולה, לאט ג) מדלגים למילים הקטנות

ד) מחפשים במילון

2. כמה סוגי שאלות מוזכרים באסטרטגיה (איתור, פרשנות ועוד)?

א) שניים ב) שלושה ג) ארבעה ד) חמישה

3. בשאלה יש לפעמים מספר כמו "שתי ראיות" - מה חשוב לעשות עם זה?

א) להתעלם ממנו ב) לסמן אותו כדי לזכור כמה פרטים צריך ג) למחוק אותו

ד) לכתוב אותו במילים אחרות

19 חלק י"ט – פרק 6 • השאלה כטקסט ותרגול מסכם – מתרגלים זיהוי

השלימו את המילה החסרה.

1. לפני שעונים, קוראים את השאלה עצמה לאט, כמו _____ קצר

2. בשלב החמישי חוזרים לשאלה ובודקים האם _____ על כל מה שסימנתי

כרטיס יציאה

אני יודע/ת להסביר בקיצור מה זה מש"ה ומתי משתמשים בכל כלי מתוכו

אני יכול/ה למצוא רעיון מרכזי בפסקה קצרה ולנסח אותו במשפט אחד שלי

אני שם/ה לב למילות קישור בטקסט ויודע/ת אם הן מראות הוספה, ניגוד, סיבה או תוצאה

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀